

Autor rigorózní práce si vybral nesnadný úkol – při mediální pozornosti, jaká je novému subjektu maďarské politické scény, straně Jobbik, věnována v Maďarsku a v blízkém zahraničí, především na Slovensku a v České republice, nepodlehnout svodům populistického hodnocení a zpracovat téma na základě exaktního přístupu. To se autorovi ve všech ohledech podařilo. Téma zařazení, definování a zhodnocení strany Jobbik je v současné rozjitřené mezinárodněpolitické situaci ve střední Evropě nadmíru důležité. Jak autor v úvodu své práce konstatoval: „Poznání, zda a nakolik ohrožuje existence a popularita této strany demokratický a ústavní vývoj v Maďarsku, může být důležité pro lepší poznání současného maďarského dění i přispět k poznání radikálně pravicové problematiky jako takové. (...) Studium Jobbiku je tak i analýzou jednoho možného významného faktoru regionální nestability.“ Autor si položil dvě zásadní otázky: 1. zda Jobbik patří mezi extremistické a radikální organizace a 2. jaká je příčina úspěchu strany Jobbik z vnitropolitického hlediska. Jako pracovní hypotézu si pak stanovil konstatování, že „jde o radikální, hodnotově pravicovou stranu s levicovým ekonomickým programem“. Tomu pak odpovídá celá struktura práce a členění jednotlivých kapitol.

V první kapitole autor, vycházející z teoretických prací českých, maďarských a dalších zahraničních autorů, podává přehled základních pojmů, s kterými bude pracovat a charakterizuje je. Na základě tohoto teoretického vymezení si pak stanovil pět nejdůležitějších hledisek, na jejichž základě bude stranu Jobbik hodnotit. Přihlédl i ke specifikám maďarské společnosti při chápání pojmů pravice a levice. Druhá kapitola je věnována historickým kořenům maďarského radikalismu. Vzhledem k tomu, že Jobbik se hlásí ke křesťansko-konzervativní tradici posttrianonského Maďarska, autor správně považoval za důležité uvést základní rysy horthyovského režimu. Sice trochu zjednodušeně a snad až příliš stručně, ale nicméně správně konstatuje, že tento režim nebyl totalitní ani fašistický. Třetí kapitola je zaměřena na postižení politického radikalismu v Maďarsku po roce 1989. Hlavním předmětem autorova zájmu je politická strana MIÉP. Dobře jsou charakterizovány její základní rysy, prostředí, z něhož získávala příznivce i okolnosti, které k tomu přispívaly, jakož i vztah k tehdejší vládní straně Fidesz poté, co se MIÉP stal parlamentní stranou.

Nejobsáhlejší čtvrtá kapitola práce, věnovaná vzniku, vývoji a činnosti strany Jobbik, zahrnuje časové období od konce roku 1999, kdy Jobbik vzniká jako studentský spolek, až do voleb v roce 2010, kdy se Jobbik stal třetí nejsilnější parlamentní stranou. Autor na základě výstižné charakteristiky maďarské politické scény uvádí okolnosti vzniku Jobbik jako politického hnutí, charakterizuje jeho organizační strukturu, činnost i jeho hlavní politická témata vztahující se jak k vnitřní, tak k zahraniční politice Maďarska, především ve vztahu k EU, NATO a k účasti Maďarska v zahraničních misích. Za klíčový pro úspěch strany z vnitropolitického hlediska považuje autor rok 2006, kdy se Jobbik rozchází se stranou MIÉP a především v podzimní vnitropolitické krizi se stává viditelným faktorem krajní pravice a zároveň v očích veřejnosti jediným zastáncem „spravedlivé věci“. Autor pak věnuje pozornost politickému programu Jobbik a zejména dvěma tématům, která si strana Jobbik vytyčila jako zásadní – zřízení Maďarské gardy a obhájení pojmu „cikánská zločinnost“. V páté kapitole pak autor analyzoval klíčové dokumenty strany Jobbik a její jednotlivá témata z oblasti vnitřní, zahraniční, sociální a hospodářské politiky. Pozornost věnuje i kontroverzním otázkám revize hranic, Trianonu a dvojího občanství, respektive postoji strany Jobbik k těmto otázkám. Přináší rovněž informace o hlavních představitelích strany Jobbik a o dalších organizacích a občanských sdruženích s ní propojených.

V závěreční kapitole nazvané Aplikace teorie extremismu na stranu Jobbik autor dochází k vlastním závěrům a na základě vztahu Jobbik k antisemitismu, Romům, Maďarům v zahraničí, k problému změny hranic, k demokracii jako takové, k otázkám homosexuality argumentuje, proč není opodstatněné nazývat Jobbik neonacistickou či neofašistickou stranou. V závěru práce odpovídá na otázky a pracovní hypotézu, které si v úvodu položil, a konstatuje, že strana Jobbik je stranou radikálně populistickou, resp. národně radikální.

Rigorózní práci hodnotím jako nadprůměrnou zejména pro schopnost autora nejen vystihnout podstatu problému, ale také své myšlenky adekvátně zformulovat. Petr Balla se neutopil ve spoustě fakt, s kterými pracoval, dokázal stále sledovat podstatnou linii, která byla podepřena i dobře vybranými citáty, podporujícími sdělovanou myšlenku. Dokázal výborně pracovat s především s prameny, ale i s uváděnou odbornou literaturou. Jakkoli se o ni opíral, docházel k vlastním závěrům a osvědčil samostatné uvažování. Závěry, k nimž dochází, mohou přispět k nepředpojatému hodnocení komplikovaných středoevropských problémů. Práce nebo alespoň její podstatná část by si rozhodně zasloužila publikování.

Výhrady, které k práci mám, se týkají pouze prohrěšků vůči českému pravopisu a dokonce také na několika místech vůči psaní maďarských jmen, což nesvědčí o neznalosti, ale o nepozornosti a závěrečném chvatu, který se podepsal i na občasných neobratných formulacích.

Práci **doporučuji** k obhajobě

Praha, 1. března 2011

Eva Irmanová